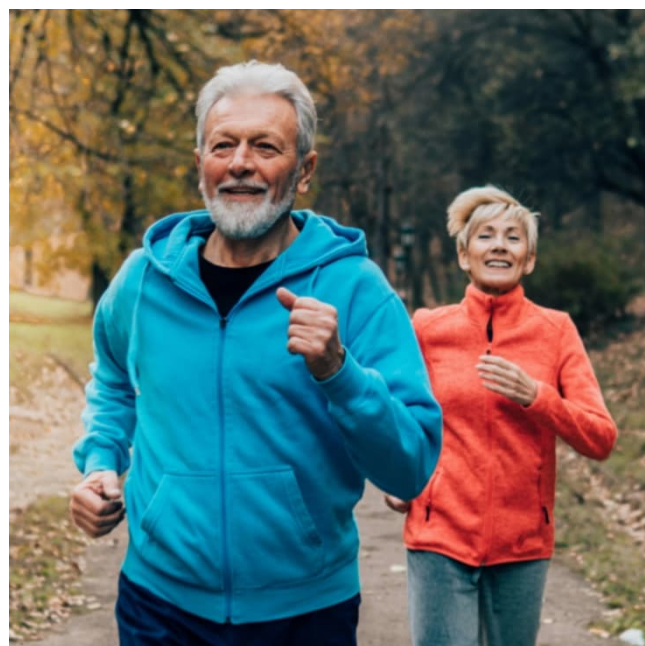




Gezondheid in Kaart 2022

Kernboodschappen Capelle a/d IJssel



Leeswijzer

Hieronder staan de kernboodschappen voor gemeente Capelle aan den IJssel. Het is een samenvatting van de belangrijkste gezondheidsuitkomsten uit de meest recente Gezondheidsmonitors kinderen, jongeren en volwassenen en ouderen. Er is gekozen voor thematische kernboodschappen in overeenstemming met de indeling van het dashboard van Gezondheid in Kaart. Voor de leesbaarheid wordt in de tekst voor het aanduiden van leeftijdsgroepen de onderstaande termen gebruikt:

- **Kinderen** 0 t/m 11 jaar
- **Jongeren** klas 2 en 4 voortgezet onderwijs
- **Jongvolwassenen** 18 t/m 23 jaar
- **Volwassenen** 18 t/m 64 jaar
- **Ouderen** 65 jaar en ouder

Als er over een afwijkende leeftijdsgroep wordt gerapporteerd dan staat de exacte leeftijdsgroep erbij vermeld.

Bevolking

Hoge grijze druk, tempo van vergrijzing iets sterker dan landelijke trend

Vergrijzing leidt in de komende decennia tot grote maatschappelijke opgaven. In Capelle aan den IJssel is de grijze druk, het aantal personen van 65 jaar of ouder ten opzichte van 100 personen in de 'productieve' leeftijdsgroep, hoger dan gemiddeld in de regio (inclusief Rotterdam) en iets

Auteur

Schouten G.M. (Gea), Onderzoek en Business Intelligence, met dank aan Mariek van Veelen, Nathalie Koene-Smit en Maaïke Dujardin.
Gemeente Rotterdam, mei 2022, versie 2.0.

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op [Gezondheidinkaart.nl](https://gezondheidinkaart.nl).
Vragen over deze feitenkaart mailt u naar

hoger dan in Nederland. Tussen 2011 en 2021 nam de grijze druk zichtbaar toe van 24 naar 36 per 100 20- t/m 64-jarigen. Landelijk was de stijging minder sterk en ging van 26 naar 34. Eén op de vijf inwoners (21%) is 65 jaar of ouder. In Capelle neemt het aantal 65-plussers richting 2040 naar verwachting sterk toe (+3.000). Het aandeel eenoudergezinnen is sinds 2016 stabiel (11%), maar wel hoger dan het landelijke gemiddelde (7%).

De GGD beveelt aan om in het beleid te richten op maatschappelijke opgaven die samenhangen met de vergrijzing, zoals het voorkomen van ouderdomsziekten, toename in de zorguitgaven, en aansluiting van het huidige voorzieningen-aanbod op een veranderende populatie.

Aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen blijft belangrijk

Het is een landelijke ambitie om de toenemende gezondheidsverschillen tussen hoog- en laagopgeleiden te stabiliseren of, beter, te laten afnemen. In Capelle aan den IJssel is het gemiddeld persoonlijk inkomen in 2019 (€33.400) vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio (€33.100). Van de beroepsbevolking is 4,3% werkloos (2019). Dit is iets hoger dan het landelijk gemiddelde (3,8%). Van de huishoudens heeft 11,9% een inkomen tot 110% van het sociaal minimum. Dit is het laagste percentage sinds 2012, maar behoort wel tot één van de vijf gemeenten in de regio met hoogste percentages (10% of hoger) lage inkomens. De financiële situatie van ouderen lijkt iets te zijn verbeterd. Ouderen geven in 2020 minder vaak aan moeite te hebben met rondkomen dan in 2016 (7% versus 13%).

De coronacrisis heeft de grootste impact bij groepen in de samenleving waar al achterstanden waren en zorgt voor toenemende ongelijkheid, ook ten aanzien van de gezondheid. De GGD beveelt daarom aan om in Capelle aan den IJssel bij preventie vooral ook te richten op het verkleinen van deze kloof. Dit kan bijvoorbeeld door extra aandacht te besteden aan het bereiken van inwoners met een lage sociaaleconomische status bij preventieprogramma's.

Gezondheid en ziekte

Ervaren gezondheid ouderen vergelijkbaar met het Nederlands gemiddelde

Het RIVM voorspelt een toename van het aantal mensen met minimaal één chronische aandoening. Toch is de verwachting dat we ons in 2040 even gezond voelen als nu, en we ervaren ook niet meer beperkingen in onze activiteiten. In Capelle aan den IJssel is de levensverwachting voor mannen en vrouwen samen 82,1 jaar en wijkt niet significant af van de gemiddelde levensverwachting van Nederland (81,8 jaar). De aandoening waaraan landelijk de meeste mensen in 2020 overleden was COVID-19. Dementie, longkanker, beroerte en coronaire hartziekten vormden de top vijf van doodsoorzaken die leiden tot de hoogste sterfte. Het aantal sterfgevallen in Capelle was mede door COVID-19 in 2020 (715) fors hoger dan in 2019 (609). Sinds het begin van de meldingen is voor 160 mensen (dd 25-04-2022) aangegeven dat deze zijn overleden aan COVID-19.

De ervaren gezondheid, het oordeel over de eigen gezondheid, is één van de beste voorspellers van sterfte. Op regioniveau zien we een stijging in het oordeel van de volwassenen. Bij jongeren juist een daling. In gemeente Capelle beoordeelt 80% van de volwassenen hun gezondheid als

(zeer) goed. Van de ouderen beoordeelt 62% de gezondheid (zeer) goed. Dit is lager dan het landelijk gemiddelde (67%). In 2019 beoordelen jongeren in Capelle hun gezondheid iets gunstiger dan in de regio (87% versus 84%).

Toename van ouderdomsziekten verwacht

De vergrijzing leidt landelijk tot een verschuiving in ouderdomsziekten. Dementie wordt de belangrijkste doodsoorzaak. In Capelle maken 960 mensen met dementie gebruik van zorg. Dit is 2,6% van de inwoners van 40 jaar en ouder. Van deze 960 mensen woont twee derde thuis en een derde in een instelling. Volgens schattingen van ABF neemt het aantal mensen met dementie in Capelle aan den IJssel toe tot 2.100 in 2040. Daarnaast zullen aandoeningen van het bewegingsapparaat, diabetes, gezichtsvermogen en gehoorstoornissen toenemen. In Capelle aan den IJssel heeft 52% van de ouderen minimaal één langdurige aandoening. Het percentage ouderen met diabetes nam tussen 2012 (11%) en 2016 (18%) toe, maar steeg in 2020 niet verder (17%). Opvallend is de toename van astma bij zowel jongeren (van 6% naar 11%) en ouderen (van 5% naar 9%) in Capelle.

Houd zicht op de mentale gezondheid van alle inwoners

Mentale (psychische) ongezondheid vormt in Nederland een groot deel van de totale ziektelast onder de volwassen bevolking. Regionale cijfers laten voor jongeren en jongvolwassenen een negatieve ontwikkeling in de tijd zien op dit gebied. De psychische gezondheid van de kinderen en jongeren in Capelle is over het algemeen vergelijkbaar met de regio en Nederland, maar zowel voor jongeren als voor jongvolwassenen nam de problematiek ten opzichte van voorgaande meting toe. Ouderen in Capelle hebben vaker een matig en/of hoog risico op een depressie of angststoornis dan gemiddeld in de regio. Wat ook opvalt is de afname van het geluksgevoel van ouderen in Capelle. In 2016 was 6% niet of helemaal niet gelukkig. In 2020 is dit verdubbeld tot 12% en hiermee ook hoger dan het regionaal gemiddelde (6%).

In Capelle ervaart ruim de helft van de jongeren zeer vaak stress, dit is hoger dan het regionaal en Nederlands gemiddelde. De meerderheid van de jongeren ervaart stress door school. De omvang van stress bij de volwassenen is vergelijkbaar met de regio. In Capelle aan den IJssel heeft 25% van de jongvolwassenen last van stress. Dit is lager bij de volwassenen van 24 t/m 64 jaar (17%) en de ouderen (6%). Jongvolwassenen ervaren vooral stress door hun studie (24%), werk en sociale media (beide 15%). De 24- tot en met 64-jarigen ervaren vooral stress op het gebied van werk (15%) en in mindere mate door familie en gezondheid

(beide 8%). De ouderen ervaren de meeste stress op het gebied van gezondheid, maar dit aandeel is relatief laag. Slechts 4% ervaart stress door zijn/haar gezondheid.

Het is belangrijk om de psychosociale ontwikkeling van jongeren goed te volgen. Preventief beleid kan zich richten op het voorkómen van een depressie door voorlichting en bewustwording en het bevorderen van de signalering van depressieve klachten.

Leefstijl

Zet in op een rookvrije omgeving

De landelijke verwachting is dat het percentage rokers onder jongvolwassenen de komende jaren verder gaat dalen. In de cijfers van Capelle zien we dat ook terug (van 27% in 2012, 24% in 2016 en 17% in 2020). Het trendscenario voor 2040 schat het percentage rokende volwassenen in 2040 op 14%. In 2020 is het aandeel rokers van 18 jaar en ouder 16% en vergelijkbaar met het regionaal gemiddelde. Het rookgedrag onder jongeren in Capelle is vergelijkbaar met de regio en landelijk. Van de jongeren rookt 5% wekelijks en 2,7% dagelijks. Preventieve aandacht voor het rookgedrag onder jongeren blijft belangrijk om een verdere daling te bereiken.

Voorkom schadelijk alcoholgebruik, alcoholpreventie bij jongeren blijft belangrijk

Het risico op gezondheidsschade door alcohol hangt af van het totale alcoholgebruik, maar ook van het drinkpatroon. In gemeente Capelle vindt 9% van de ouders het acceptabel als een kind jonger dan 18 jaar alcohol drinkt. Van de jongeren dronk 19% alcohol in de laatste 4 weken en 12% dronk in dezelfde periode vijf of meer alcoholische drankjes bij één gelegenheid (bingedrinken). Het aandeel bingedrinkers is lager vergeleken met het regionaal en Nederlands gemiddelde. Het alcoholgebruik van de ouderen lijkt in de afgelopen vier jaar iets veranderd. Ouderen houden zich in vergelijking tot 2016 weliswaar minder vaak aan de richtlijn van maximaal 1 glas alcohol per dag, maar het overmatig alcoholgebruik nam af. Voor jongeren is het drinken van alcohol erg schadelijk. De herziene Drank- en Horecawet verplicht de gemeente om een preventie- en handavingsplan op te stellen. Advies is om de preventieactiviteiten voor de jeugd jaarlijks te evalueren.

Stimuleer bewegen in het dagelijks leven; blij inzetten op terugdringen van overgewicht

De Nieuwe Richtlijn Bewegen is erop gericht om bewegen te integreren in het dagelijks leven. De uitdaging is om een blijvende verandering in beweeg- en zitgedrag te realiseren met als doel een grotere gezondheidswinst te behalen.

Het aandeel kinderen dat te zwaar is, neemt toe naarmate kinderen ouderen worden. In 2021 is in Capelle 9% van de 3-jarigen te zwaar, 12% van de kinderen uit groep 2 en 19% van de kinderen uit groep 7. Het aandeel kinderen van groep 2 en 7 dat te zwaar is, is iets hoger dan in 2017 (10% en 17%). Ruim de helft van de volwassenen in Capelle is te zwaar. Het aandeel volwassenen met overgewicht is ten opzichte van 2016 vergelijkbaar gebleven. Het percentage volwassenen met ernstig overgewicht (obesitas) nam in de afgelopen jaren toe (10% in 2012, 14% in 2016 en 17% in 2020).

Sporten doen jongeren minder vaak dan in de regio en Nederland. Jongvolwassenen voldoen vaker aan de beweegnorm dan gemiddeld in de regio. Zowel volwassenen als ouderen voldoen daarentegen minder vaak aan de norm dan gemiddeld in Nederland. De GGD adviseert om aandacht te (blijven) besteden aan een toename van bewegen in het dagelijks leven. Bij de aanpak en preventie van ongezond lichaamsgewicht adviseert de GGD om aandacht te hebben voor zowel obesitas als ondergewicht.

Fysieke omgeving

Geef gezondheid een plek in de Omgevingswet en Omgevingsvisie

De Omgevingswet bundelt de wetgeving en de regels voor ruimte, wonen, infrastructuur, milieu, natuur en water. Daarmee vormt de wet de basis voor het integraal beheer van en voor de ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving. De Omgevingswet verplicht de gemeente om een Omgevingsvisie op te stellen. In een omgevingsvisie kunnen randvoorwaarden geboden worden voor een gezond leven in uw gemeente. Kernpunten als inzet op schone lucht, balans tussen rust (stilte) en drukte (stedelijkheid) en het makkelijk maken om te sporten en te bewegen kunnen benoemd worden in de visie. De GGD adviseert om bij het gesprek hierover gebruik te maken van gezondheidsdata.

Bevorder de luchtkwaliteit

Mensen leven in Capelle naar verwachting 7 jaar korter door luchtverontreiniging. Positief is dat vanaf 2018 het aantal verloren levensjaren afneemt. In Capelle wonen 9.156 inwoners (13,6%) binnen 50 meter van een drukke weg of 100 meter van een rijksweg. Dit is iets lager dan gemiddeld in de regio (15,5%). Wel is het aantal en aandeel inwoners langs drukke binnenstedelijke wegen of rijkswegen ten opzichte van 2017 verdubbeld.

Om de blootstelling van inwoners aan roet te verminderen, raadt de GGD aan om structurele bronmaatregelen te

nemen (gericht op schoner vervoer) en langs drukke wegen geen nieuwe woningen en 'gevoelige bestemmingen' (zoals scholen, kinderopvangcentra en verzorgingshuizen) te bouwen.

Gunstige groenbeleving in Capelle aan den IJssel

Capelle is sterk stedelijk, er zijn 2.308 adressen per km². Dit is hoger dan gemiddeld in Rijnmond (1.860). Er is 88,8 m² niet-agrarisch groen per inwoner beschikbaar. Dit is aanmerkelijk lager dan het gemiddelde in Rijnmond (268 m²). Toch zijn in Capelle aan den IJssel ouderen vaker tevreden met de hoeveelheid groen in de buurt. Opvallend is dat het oordeel over de hoeveelheid groen door volwassenen wel is afgenomen ten opzichte van de voorgaande meting (81% in 2016 versus 72% in 2020).

Sociale omgeving

Omvang eenzaamheid toegenomen

In Capelle aan den IJssel geeft de helft van de ouderen en 55% van de volwassenen aan matig tot zeer ernstig eenzaam te zijn. Opvallend is dat in Capelle het aandeel eenzaam bij volwassenen hoger is dan bij ouderen. Eenzaamheid nam tussen 2016 en 2020 toe onder volwassenen en is hoger dan gemiddeld in de regio en Nederland. De gemeente Capelle aan den IJssel benoemt in haar beleidskader maatschappelijke ondersteuning en gezondheid (MOG), 'Gezond en wel in Capelle', voor de periode 2021 tot 2024 het belang om een gezonde leefstijl en de vitaliteit van ouderen te stimuleren en te faciliteren en algemene voorzieningen in stand te houden om eenzaamheid te voorkomen. Er wordt ingezet om ontmoeten meer te laten aansluiten op de persoonlijke interesses om eenzaamheid te verminderen en bij te dragen aan zingeving.

Houd aandacht voor huiselijk geweld

Het percentage volwassenen dat in het afgelopen jaar slachtoffer werd van huiselijk geweld (op basis van zelfrapportage) is vergelijkbaar met de regio (0,9%) en niet hoger zoals bij de voorgaande meting het geval was. Toch heeft nog bijna één op de tien Capellenaren ooit te maken gehad met huiselijk geweld. Capelle zet actief in op het voorkomen van huiselijk geweld en kindermishandeling, en op snelle en effectieve (lokale en regionale) ondersteuning en hulp om het geweld te stoppen.

Participatie

Daag bewoners uit tot maatschappelijke activiteit en bied passende ondersteuning

Er zijn aanwijzingen dat actief meedoen aan de maatschappij (bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk of lidmaatschap van een vereniging) voor ouderen positieve gezondheidseffecten oplevert. De maatschappelijke participatie van ouderen is in Capelle aan den IJssel vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio (50% versus 52%), maar negen procentpunt gedaald ten opzichte van de voorgaande meting (59%). Het aandeel vrijwilligers onder volwassenen is afgenomen van 25% in 2016 tot 17% in 2020 en hiermee lager dan het regionaal gemiddelde.

Het percentage mantelzorgers (18 jaar en ouder) is in Capelle aan den IJssel 12% vergelijkbaar met het regionaal en landelijk gemiddelde. Het aandeel jonge mantelzorgers is net als in de regio tussen 2015 en 2019 toegenomen. Regionaal nam dit toe van 9% naar 15% en in Capelle van 7% naar 12%. Mantelzorg geeft weliswaar vaak voldoening, maar kan ook leiden tot negatieve gezondheidseffecten, zeker bij langdurige, intensieve zorg.

De GGD beveelt dan ook aan om het actief meedoen in de maatschappij en onderlinge ontmoeting van de inwoners te (blijven) stimuleren, maar met aandacht voor preventie van overbelasting van mantelzorgers.

Zorg en voorzieningen

Monitor de aansluiting van zorgvraag en aanbod zorgkosten

Het RIVM voorspelt een verdubbeling van de zorguitgaven in 2040, veroorzaakt door bevolkingsgroei, vergrijzing, technologie en stijging van de welvaart. De gemiddelde uitgaven voor de zorgverzekeringswet (Zvw) liggen voor de meeste gemeenten tussen de €2.200 en €2.700 per inwoner (2019). In Capelle zijn de gemiddelde kosten €2.555 waarmee dit binnen de range valt. De zorguitgaven van inwoners van 65 jaar en ouder vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz) bedraagt per inwoner in 2019 €2.543. In 2017 maakte 804 ouderen gebruik van de Wlz, in 2019 is het aantal opgelopen tot 955. Ook nam de gemiddelde Wlz kosten per inwoner tussen 2017 en 2019 toe (€3.176 tot €3.817). De steeds groter worden groep inwoners van 85 jaar en ouder gaat een groter beroep doen op gezondheidszorg en thuiszorg. Het blijft dan ook belangrijk het zorggebruik te monitoren en tijdig in te spelen op passende voorzieningen als thuiszorg en aansluitende woonvormen.

Houd aandacht voor de vaccinatiegraad

Per 1 januari 2019 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Een van de taken is het bereiken of vasthouden van een vaccinatiegraad van 90%, zoals vastgesteld in het Global Vaccine Action Plan (GAVP). Het aandeel kinderen dat de vaccinaties uit het RVP krijgt, is landelijk en in de regio hoger dan 90%, maar lager dan 95%. Zo wordt de norm van 95%, die nodig is om o.a. mazelen uit te bannen, in Nederland bij de eerste BMR-vaccinatie niet meer gehaald. Het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker en het MenACWY-vaccin voor 14-jarigen tegen meningokokkenziekte zijn later toegevoegd aan het RVP. De vaccinatiegraden voor deze vaccins liggen ruim onder de 90%. In Capelle aan den IJssel zien we bij sommige vaccinaties, zoals de D(K)TP bij 11-jarigen dat de doelstelling van 90% niet gehaald wordt (88%). De deelname aan de HPV-vaccinatie tegen baarmoederhalskanker is landelijk toegenomen van 46% (verslagjaar 2018) naar 64% (verslagjaar 2021). Een vergelijkbare toename zien we in Capelle, waar de vaccinatiegraad voor HPV toenam van 39% tot 56%. De vaccinatiegraad (volledig, zonder booster) voor COVID is 76% voor inwoners van 12 jaar en ouder. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde in de regio.

Bevolkingsonderzoek helpt om ziektes in een vroeg stadium te ontdekken of te voorkomen

Deelname aan de bevolkingsonderzoeken zijn voor borstkanker 71% (2019), baarmoederhalskanker 49% (2020) en darmkanker 73% (2020). Voor darmkanker neemt de deelname toe, voor borstkanker is de deelname stabiel, maar baarmoederhalskanker was zowel in 2019 en 2020 lager dan in de jaren ervoor.

Bronnen en verwijzingen

Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2020, GGD'en, CBS en RIVM.

Gezondheidsmonitor Jeugd 2019, GGD'en en RIVM.

Gezondheidsmonitor Kinderen 2018, GGD Rotterdam-Rijnmond.

www.gezondheidinkkaart.nl

Corona dashboard <https://coronadashboard.rijksoverheid.nl/gemeente>

RIVM Statline <https://statline.rivm.nl>

Alzheimer Nederland. (6 januari 2020). *Mensen met dementie per gemeente*.

Vektis. (24 januari 2022). *Factsheet dementie*.

RIVM. (2018). *Leefstijl - Hoe (on)gezond leven we in de toekomst?*

Staat van Rijnmond <https://www.staatvanrijnmond.nl/jive>

Vektis. (18 maart 2021). *Factsheet Zorg in gemeenten*.
